

๔.๙ การสร้างและพัฒนากำลังคนด้านสุขภาพ *

ข้อที่/เนื้อหา	เจตนารมณ์/ความหมาย
<p>หลักการสำคัญ</p> <p>๑. กำลังคนด้านสุขภาพ^๕ เป็นองค์ประกอบสำคัญในการบรรลุเป้าหมายการมีสุขภาพของประชาชน ดังนั้น การสร้างและพัฒนากำลังคนจะต้องอยู่ในระดับต้น ๆ ของแผนการพัฒนาระบบสุขภาพ</p>	<ul style="list-style-type: none"> - กำลังคนด้านสุขภาพ เป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญในระบบสุขภาพ โดยองค์การอนามัยโลก กำหนดให้เป็นหนึ่งใน ๖ องค์ประกอบของระบบสุขภาพ โดยเป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการดำเนินงานด้านสุขภาพ อีกทั้งเป็นผู้บริหารจัดการระบบบริการสุขภาพเพื่อให้เกิดสุขภาพที่ดีขึ้นในหมู่ประชาชน - กำลังคนด้านสุขภาพ มิได้หมายถึงแค่บุคลากรด้านสาธารณสุข ที่ปฏิบัติหน้าที่ให้บริการด้านสุขภาพ โดยมีกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อกำหนดรองรับเท่านั้น แต่ยังคงครอบคลุมบุคคลและกลุ่มบุคคลอื่นที่แม้ยังไม่มีกฎหมาย ระเบียบต่างๆ รองรับ แต่สามารถให้บริการด้านสุขภาพอย่างผสมผสานและมีประสิทธิภาพ

* เป็นสาระสำคัญเกี่ยวกับการสร้างและพัฒนาบุคลากรด้านสาธารณสุข ตามพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐

^๕ กำลังคนด้านสุขภาพ หมายถึง บุคคลหรือกลุ่มคนที่มีบทบาทในด้านการส่งเสริมสุขภาพ การรักษาพยาบาล การป้องกันโรค และการฟื้นฟูสุขภาพ ซึ่งรวมถึงบุคลากรด้านสาธารณสุขที่มีกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อกำหนดรองรับ ได้แก่ ผู้ประกอบวิชาชีพด้านสาธารณสุข บุคลากรสายสนับสนุน บุคลากรการแพทย์แผนไทย การแพทย์พื้นบ้านและการแพทย์ทางเลือก และบุคคลที่ไม่มีกฎระเบียบรองรับ อาทิ เช่น อาสาสมัครด้านสุขภาพต่างๆ แกนนำและเครือข่ายสุขภาพ ตลอดจนบุคคลต่างๆ ที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ

ข้อที่/เนื้อหา	เจตนารมณ์/ความหมาย
<p>๒. การวางแผนกำลังคนด้านสุขภาพต้องรองรับการ ออกแบบระบบบริการสาธารณสุขที่สอดคล้องกับ ความจำเป็นด้านสุขภาพของประชาชน โดยใช้หลัก การวางแผนระยะยาว ดำเนินการทันที และปรับแผน อย่างสม่ำเสมอเพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ (Project long, Act short, and Update often) ^๖</p>	<p>- เพื่อให้กำลังคนด้านสุขภาพที่มีอยู่อย่างจำกัด สามารถให้บริการได้อย่างมีประสิทธิภาพ</p>
<p>๓. รัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สภาวิชาชีพ หน่วย ผลิตและพัฒนากำลังคนด้านสุขภาพ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ต้องมีบทบาทร่วมกันในการ กำหนดนโยบาย การวางแผน การผลิต การพัฒนา และการบริหารจัดการกำลังคนด้านสุขภาพเพื่อให้ เกิดความเป็นธรรม และตอบสนองต่อความต้องการ ด้านสุขภาพของประชาชน</p>	<p>- เพื่อให้กระบวนการพัฒนากำลังคนด้านสุขภาพ (Human resource development) ซึ่งประกอบด้วย การพัฒนานโยบาย การวางแผน (Planning) การผลิต (Production) การใช้ประโยชน์ (Utilization) และการติดตามประเมินผล สามารถดำเนินการไปอย่างมีประสิทธิภาพ กระบวนการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่างๆ มีความสำคัญ กระบวนการที่ดำเนินการด้วยความโปร่งใส และใช้หลักฐานเชิงประจักษ์มาในกระบวนการตัดสินใจ จะตอบสนองต่อความต้องการด้านสุขภาพของประชาชนได้อย่างแท้จริง</p>

^๖ Thomas L. Hall. Guidelines for health workforce planners. World Health Forum Vol 9, 1988. 409-413.

ข้อที่/เนื้อหา	เจตนารมณ์/ความหมาย
<p>ภาพพึงประสงค์</p> <p>๑. กำลังคนด้านสุขภาพมีความหลากหลาย ประกอบด้วยประเภทต่างๆ ที่มีปริมาณเพียงพอ และมีการกระจายอย่างเหมาะสม</p>	<ul style="list-style-type: none"> - เพื่อให้รองรับความต้องการด้านสุขภาพที่หลากหลาย กำลังคนด้านสุขภาพ จะต้องมีความหลากหลายและสัดส่วนที่เหมาะสมในแต่ละสาขาวิชาชีพ เพื่อให้เกิดการบริการที่บูรณาการและมีประสิทธิภาพ ในต้นทุนที่เหมาะสม - กำลังคนด้านสุขภาพ ในกลุ่มต่างๆ ต้องมีจำนวนที่เพียงพอและมีการกระจายตัวทั้งทางภูมิศาสตร์ (Geographical) และระหว่างภาครัฐและเอกชน (Public/private) อย่างเหมาะสม เพื่อให้เกิดความเท่าเทียมในการเข้าถึงบริการ
<p>๒. กำลังคนด้านสุขภาพมีความรู้ความสามารถเพียงพอที่จะตอบสนองต่อความจำเป็นของระบบสุขภาพของประเทศ สามารถใช้ความรู้ในการมองภาพรวมเชิงระบบ มีทักษะในการทำงานเป็นทีมสุขภาพ เป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม เคารพศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ รวมทั้งมีศักยภาพในการเรียนรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิต</p>	<ul style="list-style-type: none"> - เพื่อให้ประชาชนได้รับบริการจากกำลังคนด้านสุขภาพสาขาต่างๆ ที่มีคุณภาพอย่างแท้จริง

ข้อที่/เนื้อหา	เจตนารมณ์/ความหมาย
<p>๓. ระบบการผลิตกำลังคนด้านสุขภาพของประเทศ ทั้งในและนอกวิชาชีพ ตั้งอยู่บนฐานของความร่วมมือระหว่างผู้ผลิตและหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการระบบสุขภาพของประเทศ ภายใต้การจัดการหลักสูตรให้สอดคล้องกับบริบทระบบบริการสาธารณสุขและความต้องการด้านสุขภาพของประเทศ</p>	<p>- การทำงานร่วมกันระหว่างบุคลากรด้านสาธารณสุข (Inter-professional collaboration) และกำลังคนด้านสุขภาพอื่นๆ อย่างมีประสิทธิภาพ การพัฒนากลไกความร่วมมือระหว่างผู้ผลิตและผู้ใช้กำลังคนด้านสุขภาพทั้งภาครัฐและเอกชน การปรับระบบการรับบุคคลเข้าสู่ระบบการศึกษาด้านสุขภาพ ให้สอดคล้องกับความต้องการของพื้นที่ และคำนึงถึงความเท่าเทียมในการคัดเลือก เหล่านี้จะทำให้เกิดความเชื่อมโยงในกระบวนการการผลิต ส่งผลให้กำลังคนที่มีความสอดคล้องกับระบบสุขภาพได้อย่างแท้จริง</p>
<p>๔. มีกลไกบูรณาการระดับประเทศ ที่ประกอบด้วยรัฐองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สภาวิชาชีพ หน่วยงานผลิต และพัฒนากำลังคนด้านสุขภาพ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ในการกำหนดนโยบาย การวางแผน การผลิต การพัฒนา และการบริหารจัดการกำลังคนด้านสุขภาพ</p>	<p>- การพัฒนาให้เกิดกลไกในการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์หลักในด้านกำลังคนด้านสุขภาพเป็นสิ่งจำเป็น สำหรับการกำหนดทิศทางการวางแผน พัฒนากำลังคนด้านสุขภาพ นอกจากนี้ กลไกนี้ยังทำหน้าที่ติดตามประเมินสถานการณ์กำลังคนด้านสุขภาพทุกมิติอย่างรอบด้าน และต่อเนื่อง รวมทั้งทำหน้าที่ประสานองค์กร หน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดการบูรณาการการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ และร่วมกันพัฒนาให้เกิดข้อเสนอเชิงนโยบาย มาตรการและแนวทางที่สามารถแก้ปัญหากำลังคนด้านสุขภาพในปัจจุบันและรองรับสถานการณ์ในอนาคต สอดรับกับความต้องการของระบบสุขภาพที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา</p>

ข้อที่/เนื้อหา	เจตนารมณ์/ความหมาย
<p>๕. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีบทบาทสำคัญในการบูรณาการการวางแผนการผลิต และการบริหารจัดการกำลังคนด้านสุขภาพในระดับพื้นที่ โดยการมีส่วนร่วมของหน่วยบริการสาธารณสุขและชุมชน</p>	<p>- ปัญหาและความต้องการด้านสุขภาพมีความแตกต่างกันกับบริบทของพื้นที่ เพื่อให้การจัดการกำลังคนด้านสุขภาพสอดคล้องกับบริบทที่หลากหลายดังกล่าว องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องให้ความสำคัญและเข้ามา มีบทบาทอย่างจริงจัง ทั้งในเรื่องการวางแผน การผลิต และการบริหารจัดการ โดยจะต้องดำเนินการภายใต้ความร่วมมืออย่างบูรณาการของหน่วยบริการในพื้นที่ และชุมชน</p>
<p>๖. สภาวิชาชีพด้านสุขภาพมีกลไกการรับรองความเป็นผู้ประกอบการวิชาชีพสุขภาพที่เป็นมาตรฐาน และมีการกำหนดช่วงระยะเวลาการปรับปรุงหลักเกณฑ์การประเมินสมรรถนะเพื่อให้อาจมีความทันสมัยสม่ำเสมอ</p>	<p>- กลไกการรับรองมาตรฐานของผู้ประกอบวิชาชีพที่มีระบบติดตามและประเมินสมรรถนะของบุคลากรสาธารณสุขเป็นระยะอย่างสม่ำเสมอ จะเป็นหลักประกันว่าประชาชนจะได้รับบริการสุขภาพจากบุคลากรสาธารณสุขที่มีคุณภาพ ความรู้ และทักษะอย่างเพียงพอ</p>